

IN 1573 TRACHTTEN DE WATERGEUZEN DE DIEMERDIJK DOOR TE STEKEN

De Diemerdijk van 1400-1850

Tussen het Oosterdok in Amsterdam en de Scheepswerf Schouten in Muiden strekt zich een dijk uit: de Diemerdijk. Hij is ruim 12 km lang. In 1437 was hij een stuk langer. Hij liep verder langs de westkant van de vesting Muiden richting Weesp, door naar de Hinderdam bij Nederhorst den Berg. Daarna liep de kade verder naar het noorden van het Naardermeer om dood te lopen tegen het hoger gelegen Gooi. De dijk had toen een lengte van bijna 30 km.

Waarschijnlijk is er in de 13e of 14e eeuw een kade aangelegd die tot dijk is uitgebouwd. De oude dijk of kade werd rond 1450 versterkt met palen en werden twee overlaten aangebracht: de Ipenslotersluis en de Diemerdammersluis. Het was een stel hefdeuren, waarmee men, bij ebstand, binnenwater op de Zuiderzee kon lozen. Het palissadensysteem hield het lang uit, pas in 1747 werd het hout door de paalworm aangevreten en onbruikbaar. Men bracht nu over de gehele lengte een langer talud aan met Veluwe en Scandinavische keien, die als ballast door Oostzevaarders waren meege-

nomen. Later gebruikte men ballast liggend op baksteenpuin of een bed van rijshout.

De 16e eeuw was een eeuw van oorlog en overstromingen. Er was strijd tussen Holland en Gelderland en tussen Holland en Spanje. Muiden werd in 1506 door de Geldersen verbrand en het Muiderslot en Weesp werd bezet. Ook de Diemerdijk liep hierdoor schade op. Na een dijkdoorbraak in najaar 1507 was er geen gelegenheid om de dijk te herstellen. In 1514 was er een nieuwe doorbraak, wat de toenmalige landvoogd de aanleiding gaf de dijk te bezoeken. Dat

■ V.r.n.l. de zeedijk, de monding van de Vecht en het Muiderslot.

schijnt wel resultaat te hebben opgeleverd, want tientallen jaren bleef de dijk voor doorbraken behoeft.

In 1573 tijdens de oorlog tussen Holland en Spanje, trachtten de Geuzen de Diemerdijk door te steken om de Spaanse verbin-

Amsterdam vroeg zich af of de dijk wel goed genoeg was en wilde een nieuw stuk dijk aanleggen, vanaf de stadsgrens van Amsterdam tot de plaats waar nu het Hoogheemraadhuis ligt. De stad besloot het beheer over dit stuk dijk over te nemen. Pas bij de paalwormramp in de jaren 1730-1740 waren de Staten van Holland bereid te helpen. De grote omvang van het gebeuren maakte een soort deltaplan noodzakelijk. De paaldijk werd vervangen door een aarden dijk met een langere glooiing. De Staten van Holland wilde betalen als ook de provincie Utrecht meebetaalde, die nog steeds een deel van het Hoogheemraadschap vormde. De ruzie tussen de provincies Utrecht en Holland heeft lang geduurd. Pas in 1795 kwam er een einde aan. De nieuwe Bataafse Republiek

trok de bevoegdheden naar zich toe en met de dijkwet van 1810 kregen de provincies het opper-toezicht op de zeeweringen en rivierdijken. De waterschappen bleven bestaan, maar moesten hun begrotingen en belangrijke beslissingen ter goedkeuring voorleggen aan de provincie.

De overstromingen van 1916 waren doorslaggevend en in 1918 werd de Zuiderzeewet aangenomen en de Afsluitdijk in 1932 voltooid waarmee de Diemerdijk haar functie als zeedijk verloor.

Jan van der Heijden

Bronnen: A.Franssen: *Dijk onder Spanning*, uitg. Verloren. Tussen Vecht en Eem (TVE) jrg.5 nr.2, TVE jrg.14 nr.2. 1996 en Villa Amuda nr. 69 van juni 2005.

■ In blauw: het noordelijke deel van de (Oude) Hollandse Waterlinie in 1672.

UIT DE FOTOCOLLECTIE VAN HET STREEKARCHIEF
www.gooienvechthistorisch.nl 035 207 09 99 Cattenhagestraat 8, Naarden

Militaire Rijksgronden 1867

Zicht op diverse militaire gebouwen op het Burgemeester Wesselingplein met de Vijf Loodsen, een ziekenhuis, turfmagazijn, smederij, en portierswoning. Het meest rechtse gebouwtje op de hoek van de Westwalstraat is het lijkenhuisje. In 1867 zijn deze gebouwen gebouwd waarvan de originele bouwtekeningen zich in het Nationaal Archief bevinden. In 1953 kwam er nieuwbouw voor in de plaats.

FOTO: STREEKARCHIEF GOOISE MEREN

ding tussen het door hen bezette Naarden en de op hun hand zijnde Amsterdam te verbreken. Het mislukte. Pas na de overgang van Amsterdam in 1578 naar de Staten van Holland keerde de rust voorlopig terug. De Diemerdijk bleef even voor verder oorlogsgeweld gespaard.

In 1610 was er weer een dijkdoorbraak en tot Leiden kwam land onder water te staan. Overigens wist men bij Schellingwoude de schade te beperken door met keien verzwaarde dekzeilen over de getroffen delen aan te brengen. Een tactiek die in 1925 ook werd toegepast bij de Diemerdijk.

Maar in 1673 ontsnapte de dijk aan een groter gevaar. In die tijd was Holland in oorlog met Frankrijk, Engeland en de Bisschop van Munster. In paniek werd overal land onder water gezet om de Franse troepen tegen te houden. Gelukkig kon de vijand bij Muiden worden opgehouden en ontsnapte de dijk aan vernieling.

■ De dijk van Diemen richting Muiden (18e eeuw).